

MESTNA OBČINA KOPER
COMUNE CITTA' DI CAPODISTRIA

DELNI NAČRT ZAŠČITE IN REŠEVANJA OB JEDRSKI ALI RADIOLOŠKI NESREČI

Verzija 3.0

	ORGAN	DATUM	PODPIS ODGOVORNE OSEBE
IZDELAL	<i>Medobčinska služba za zaščito, reševanje in varstvo okolja</i>	1.7.2024	Igor Rakar
ODOBRIL	<i>Poveljnik Civilne zaščite</i>	2.7.2024	Aleš Bržan
SPREJEL	<i>Župan</i>	2.7.2024	Aleš Bržan
SKRBNIK	<i>Medobčinska služba za zaščito, reševanje in varstvo okolja</i>	1.7.2024	Igor Rakar

Številka: 842-3/2023

Datum: 2. 7. 2024

Kazalo vsebine

1 JEDRSKA NESREČA V NUKLEARNI ELEKTRARNI KRŠKO (NEK)	4
1.1 JEDRSKA NESREČA V NUKLEARNI ELEKTRARNI KRŠKO (NEK)	4
1.2 OBSEG NAČRTOVANJA OB JEDRSKI NESREČI V NEK	5
1.3 ZAMISEL IZVAJANJA ZAŠČITE, REŠEVANJA IN POMOČI OB JEDRSKI NESREČI V NEK	6
1.4 OPAZOVANJE, OBVEŠČANJE IN ALARMIRANJE OB JEDRSKI NESREČI V NEK	8
1.5 IZVAJANJE ZAŠČITE, REŠEVANJA IN POMOČI OB JEDRSKI NESREČI V NEK	11
2 JEDRSKA NESREČA V TUJINI	16
2.1 JEDRSKA NESREČA V TUJINI	16
2.2 OBSEG NAČRTOVANJA OB JEDRSKI NESREČI V TUJINI	17
2.3 ZAMISEL IZVAJANJA ZAŠČITE, REŠEVANJA IN POMOČI OB JEDRSKI NESREČI V TUJINI	17
2.4 OPAZOVANJE, OBVEŠČANJE IN ALARMIRANJE OB JEDRSKI NESREČI V TUJINI	19
2.5 IZVAJANJE ZAŠČITE, REŠEVANJA IN POMOČI OB JEDRSKI NESREČI V TUJINI	22
3 RADIOLOŠKA NESREČA	24
3.1 RADIOLOŠKA NESREČA	24
3.2 OBSEG NAČRTOVANJA OB RADIOLOŠKI NESREČI	24
3.3 ZAMISEL IZVAJANJA ZAŠČITE, REŠEVANJA IN POMOČI OB RADIOLOŠKI NESREČI	25
3.4 OPAZOVANJE, OBVEŠČANJE IN ALARMIRANJE OB RADIOLOŠKI NESREČI	26
3.5 IZVAJANJE ZAŠČITE, REŠEVANJA IN POMOČI OB RADIOLOŠKI NESREČI	29
4 POJMI IN KRATICE UPORABLJENI V NAČRTU	37
5 SEZNAM PRILOG IN DODATKOV	40
5.1. SKUPNE PRILOGE	40
5.2 POSEBNE PRILOGE	40
5.3 SKUPNI DODATKI	41
5.4 POSEBNI DODATKI	41

UVOD

Občinski delni načrt zaščite in reševanja ob jedrski in radiološki nesreči, verzija 3.0 (v nadaljevanju občinski delni načrt), določa koncept odziva in ureja izvajanje nalog na občinski ravni.

Delni načrt zaščite in reševanja ob jedrski ali radiološki nesreči, verzija 2.0, št. 842-3/2023, se je uskladilo z načrtom zaščite in reševanja ob jedrski in radiološki nesreči za Obalno regijo, verzija 3.0, št. 8421-26/2022-6-DGZR z dne 6.2.2024.

Delni načrt zaščite in reševanja ob jedrski ali radiološki nesreči temelji na Oceni ogroženosti ob jedrski in radiološki nesreči v Mestni občini Koper, verzija 1.0, št. 842-1/2022 z dne 9.5.2022. Predlog delnega načrta je izdelala Medobčinska služba za zaščito, reševanje in varstvo okolja, MU Istra.

Načrt je izdelan v skladu z Zakonom o varstvu pred naravnimi in drugimi nesrečami (Uradni list RS, št. 51/06 – uradno prečiščeno besedilo, 97/10, 21/18 – ZNOrg in 117/22) (ZVNDN), Zakonom o varstvu pred ionizirajočimi sevanji in jedrski varnosti (Uradni list RS, št. 76/17, 26/19 in 172/21) (ZVISJV-1), Uredbo o vsebini in izdelavi načrtov zaščite in reševanja (Uradni list RS, št. 24/12, 78/16 in 26/19) (UVINZR), Državnim načrtom zaščite in reševanja ob jedrski in radiološki nesreči, Verzija 4.0, Načrtom zaščite in reševanja ob jedrski in radiološki nesreči za Obalno regijo, Verzija 3.0 in drugimi predpisi ter ob upoštevanju Zaščitne strategije ob jedrski in radiološki nesreči iz leta 2021 ter standarda IAEA Pripravljenost in odziv na jedrske in radiološke nesreče (IAEA Safety Standard Series No.GSR, part7).

Načrt je razdeljen na tri sklope:

- **1. Jedrska nesreča v Nuklearni elektrarni Krško (NEK) z vplivi na Mestno občino Koper,**
- **2. Jedrska nesreča v tujini z vplivi na Mestno občino Koper,**
- **3. Radiološka nesreča v Mestni občini Koper.**

Cilj načrta je zmanjšati posledice teh nesreč, predvsem deterministične in stohastične učinke ionizirajočega sevanja ter izvedba vseh nujnih zaščitnih ukrepov, ki jih občinski načrt predvideva za posamezen sklop.

Čeprav je za vse navedene nesreče značilna radioaktivna kontaminacija, jih v tem načrtu zaradi razlik pri odzivu obravnavamo ločeno.

Ta načrt ne ureja pripravljenosti Mestne občine Koper na teroristične napade z uporabo radiološkega orožja, ker to ureja posebni načrt zaščite in reševanja.

Načrt prav tako ne ureja pripravljenosti ob drugih jedrskih in radioloških dogodkih iz ocene ogroženosti (v raziskovalnem reaktorju TRIGA, v skladišču radioaktivnih odpadkov CSRAO, pri nenadzorovanih virih sevanja, pri prevozu radioaktivnih in jedrskih snovi, na plovilih na jedrski pogon, v nekdanjem rudniku Žirovski Vrh), ki se obvladujejo v okviru dejavnosti rednih služb ter zanje posebna organizacija in sredstva niso potrebna.

1 JEDRSKA NESREČA V NUKLEARNI ELEKTRARNI KRŠKO (NEK)

1.1 JEDRSKA NESREČA V NUKLEARNI ELEKTRARNI KRŠKO (NEK)

Načrt je pripravljen za:

- **jedrsko nesrečo v NEK** z večjim izpustom radioaktivnih snovi v okolje.

Značilnosti jedrske nesreče

Nesreča vključuje poškodbo goriva v reaktorju ali v bazenu z izrabljenim jedrskim gorivom. Sproščeni radioaktivni material se oblikuje v oblak, ki lahko v bližini elektrarne povzroči resne posledice, če zaščitni ukrepi niso pravočasno in ustrezno izvedeni.

Ob jedrski nesreči se sprostijo radioaktivne snovi (radioaktivni plini in radioaktivni delci) pretežno v ozračje in se razširjajo v obliki radioaktivnega oblaka v širše okolje. Stopnja ogroženosti ob jedrski nesreči zaradi radioaktivnega onesnaženja okolja je odvisna od vrste in količine izpuščene aktivnosti posameznih skupin radionuklidov, kot so žlahtni plini, radioizotopi joda in dolgoživi fisijski produkti. Prenos in razširjanje sta odvisna od vremenskih razmer. Radioaktivni delci se med prenosom usedajo (suhi used) ali pa izpirajo s padavinami (mokri used) na površine pod seboj. Radioaktivno sevanje prihaja do človeka po treh glavnih prenosnih poteh: z vdihavanjem radioaktivnih delcev, zaužitjem z vodo in hrano ter neposrednim zunanjim obsevanjem iz radioaktivnega oblaka ali z onesnaženih tal. Radioaktivne snovi lahko pridejo v telo tudi prek odprtih ran.

Vrsta in stopnja ogroženosti ob jedrski nesreči se s časom spreminjata.

Ob jedrski nesreči v NEK, ki je od Mestne občine Koper oddaljen v polmeru okrog 150 km (zračna linija), bi lahko ob neugodnih vremenskih razmerah pričakovali kontaminacijo na celém območju občine. Do izrazitejšega onesnaženja lahko pride le v krajih, kjer bi med prehodom radioaktivnega oblaka čez naše območje deževalo. Padavine namreč izpirajo radioaktivne snovi v oblakih in pride do t. i. - mokrega usada.

Onesnaženost tal bi se poznala in sicer na:

- vzdolž celotne prehrabne verige - zaužitje kontaminirane hrane in vode (onesnaženost sadja, zelenjave in prepoved uporabe mesa uplenjene prosto živeče živali),
- izpostavljenosti prebivalcev majhnim dozam ali večjim dozam (odvisno od izpusta), ki jih oseba prejme v daljšem časovnem obdobju, lahko povzročijo raka, ki se pojavi po daljšem času in ga ni možno opaziti takoj po obsevanju.

Pri posledicah jedrske nesreče v NEK je značilno, da zaradi vnosa radioaktivnih snovi v telo in poleg zdravstvenih posledic pri prebivalcih, je potrebno upoštevati tudi, da pride do gospodarske škode in psihičnih posledic, ki izvirajo iz zaščitnih ukrepov (npr. zaradi zaklanjanja, zaužitja tablet kalijevega jodida (KI), omejitev uporabe hrane).

Ob jedrski nesreči ni pričakovati nastanka verižne nesreče.

1.2 OBSEG NAČRTOVANJA OB JEDRSKI NESREČI V NEK

Temeljni načrt zaščite in reševanja ob jedrski in radiološki nesreči je **državni načrt**, ki ga izdela URSZR v sodelovanju z ministrstvi in drugimi državnimi organi ter strokovnimi službami.

Na podlagi državne Ocene ogroženosti RS številka 8420-1/2022-260 – DGZR z dne 08. 11. 2023, so navedeni kriteriji za uvrstitev občin in regije v razrede ogroženosti na osnovi območij načrtovanja zaščitnih ukrepov, ki so določene na osnovi oddaljenosti od NEK.

Mestna občina Koper je uvrščena v **2. razred ogroženosti**, kar pomeni, da je tveganje za jedrsko nesrečo v NEK majhno, vendar občina kljub temu izdela občinski delni načrt zaščite in reševanja ob jedrski in radiološki nesreči za območje splošne pripravljenosti ob jedrski nesreči (OSP) v NEK.

Mestna občina Koper izdela dele načrta zaščite in reševanja (opazovanje, obveščanje in alarmiranje, izvajanje zaščitnih ukrepov) ob razglasitvi **splošne nevarnosti** v NEK.

Občinski delni načrt je usklajen z Načrtom zaščite in reševanja ob jedrski in radiološki nesreči za Obalno regijo, Verzija 3.0., številka 8421-26/2022-6-DGZR z dne 6. 2. 2024.

1.3 ZAMISEL IZVAJANJA ZAŠČITE, REŠEVANJA IN POMOČI OB JEDRSKI NESREČI V NEK

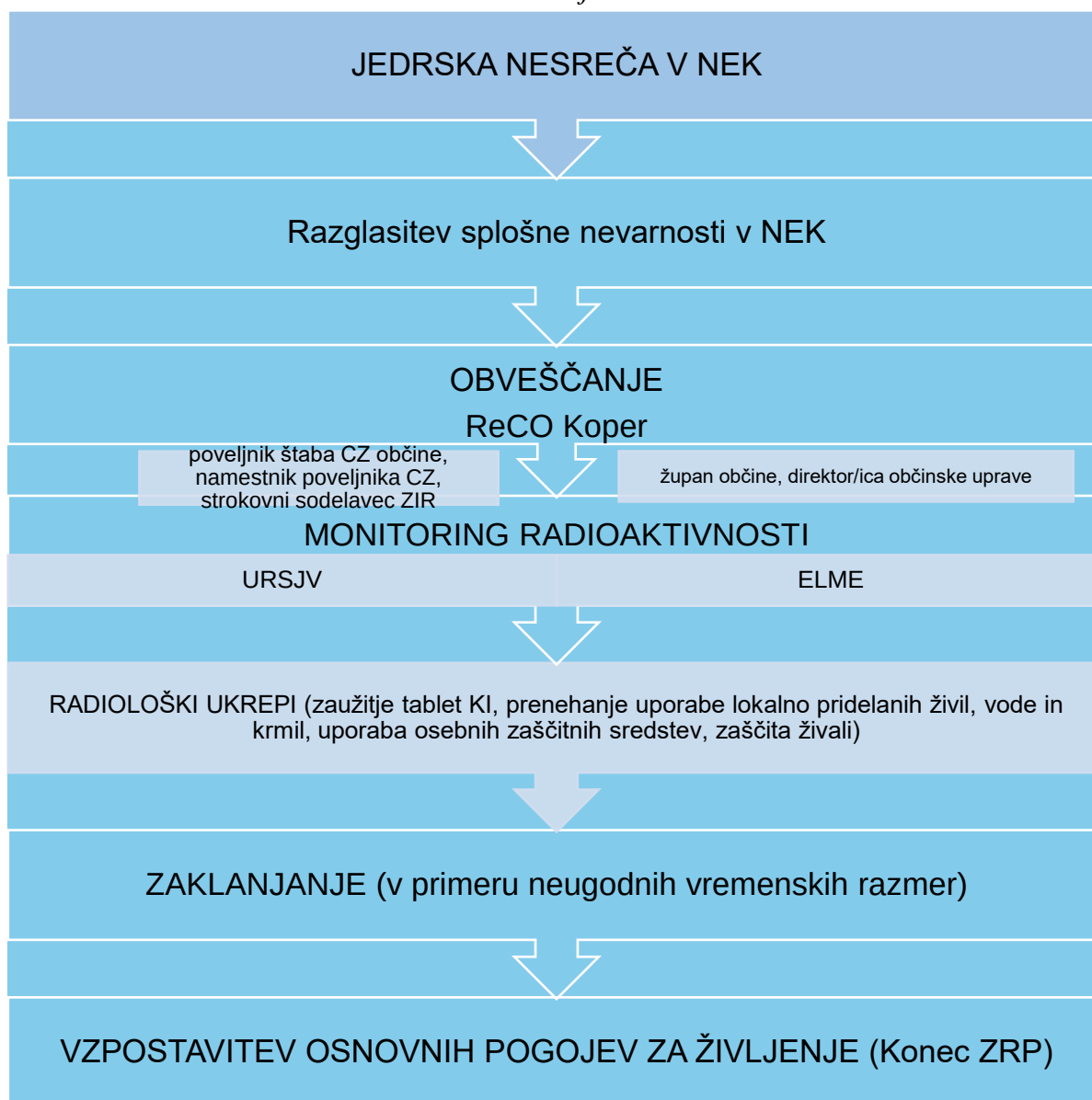
Občinski delni načrt zaščite in reševanja ob jedrski in radiološki nesreči v NEK temelji na podlagah, ki so natančno določene v državnem načrtu.

Zamisel o izvedbi zaščite, reševanja in pomoči (ZRP)

Odziv na jedrsko nesrečo je odvisen od **stopnje nevarnosti**, ki jo razglasi NEK na podlagi **akcijskih ravni**.

Neposredno po razglasitvi splošne nevarnosti se izvedejo naslednji zaščitni ukrepi na **OSP (območje Slovenije)**: radiološka zaščita prebivalcev ter zaščitni ukrepi iz poglavja 1.5.

Shema 1: Izvedba ZRP ob jedrski nesreči v NEK.

V Mestni občini Koper se izvaja radiološka zaščita oziroma zaščitni ukrepi. Sprejem in oskrba evakuiranih prebivalcev se ne predvideva.

Načrt se preneha izvajati, ko so izvedeni vsi zaščitni ukrepi in so razmere stabilne oz. ni več pričakovati poslabšanja razmer ali izboljšanja (trajna izpostavljenost).

Uporaba načrta

Občinski delni načrt zaščite in reševanja ob jedrski nesreči v NEK se uporablja ob razglašeni stopnji nevarnosti v NEK do izpolnitve meril za končanje dejavnosti ZRP, ko so zagotovljeni osnovni pogoji za življenje.

Odločitev o aktiviranju Občinskega delnega načrta zaščite in reševanja ob jedrski nesreči v NEK sprejme poveljnik CZ Mestne občine Koper oziroma njegov namestnik ali župan s sklepom.

D – 19	Vzorec sklepa o aktiviranju načrta ZIR ob nesreči
--------	---

1.4 OPAZOVANJE, OBVEŠČANJE IN ALARMIRANJE OB JEDRSKI NESREČI V NEK

Opazovanje

Opazovanje ob jedrski nesreči v NEK obsega:

- redni in izredni monitoring radioaktivnosti.

Obveščanje ob jedrski nesreči

Pristojni organi in drugi izvajalci načrtov na vseh ravneh načrtovanja se obvestijo ob vseh razglašeni stopnjah nevarnosti.

ReCO Koper ob razglašeni splošni nevarnosti obvesti poveljnika CZ Mestne občine Koper oziroma njegovega namestnika ali strokovnega sodelavca ZiR. Poveljnik CZ Mestne občine Koper obvešča župana in direktorja/ico občinske uprave.

Obvestilo vsebuje vnaprej pripravljene informacije glede na stopnjo nevarnosti, ki jo razglasi NEK. V Mestni občini Koper je posebej poudarek na obveščanju ob splošni nevarnosti v NEK.

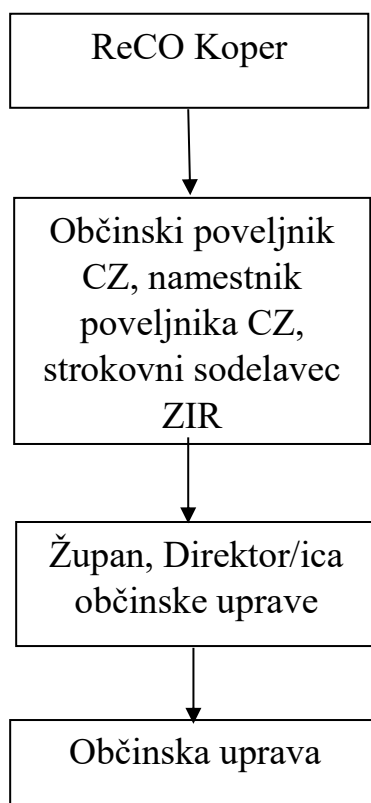
Praviloma se obveščanje konča, ko operativec obvesti prvega po spisku, nato se izvede medsebojno obveščanje vseh odgovornih v Mestni občini Koper. Obvestilo se posreduje po razpoložljivih sredstvih zvez (GSM, radijska zveza, telefon).

Po nalogu župana direktor/ica občinske uprave obvesti ostale odgovorne delavce v občinski upravi, ki so odgovorni za delo posameznih služb.

Poveljnik CZ oziroma štab CZ Mestne občine Koper zbira podatke o izvajanju ukrepov, razmerah in posledicah v občini tudi prek Policijske postaje Koper, JGS in drugih virov ter jih posreduje ReCO.

Za komuniciranje z ReCO Koper je odgovoren, poveljnik CZ Mestne občine Koper oziroma njegov namestnik.

Shema 2: Shema obveščanja v Mestni občini Koper

Aktiviranje sil in sredstev za ZRP se izvede na podlagi odločitve vodje intervencije, poveljnika CZ Mestne občine Koper ali njegovega namestnika.

P-1	Podatki o poveljniku, namestniku poveljnika in članih štaba civilne zaščite
P-15	Podatki o odgovornih osebah, ki se jih obvešča o nesreči
D-2	Načrt občine za zagotovitev prostorskih in drugih pogojev za delo poveljnika CZ in štaba CZ

Obveščanje splošne javnosti ob jedrski nesreči

Javnost mora biti o jedrski nesreči obveščena pravočasno in objektivno.

Obveščanje javnosti ob jedrski nesreči v NEK pomeni sprotno seznanjanje prebivalcev s stanjem, ki je nastalo kot posledica izrednega dogodka v NEK, pričakovanim potekom nesreče ter v primeru izpusta radioaktivnih snovi o širjenju radioaktivnega oblaka in ukrepih in nalogah zaščite, reševanja in pomoči, ki so bili uvedeni v Sloveniji v zvezi z nesrečo.

Za obveščanje splošne javnosti med nesrečo skrbi Mestna občina Koper na podlagi obvestil štaba CZ za Obalno regijo. Občinski organi in službe, ki vodijo in izvajajo ZRP (župan in

poveljnik CZ Mestne občine Koper) vzpostavijo čim bolj neposreden stik in redno komuniciranje s prebivalci, da bi dosegli ustrezno zaupanje in odzivanje na njihove odločitve.

Mestna občina Koper lahko v primeru jedrske nesreče po potrebi objavi tudi posebno telefonsko številko, na kateri občani dobijo dodatne informacije.

Obvestila za javnost morajo vsebovati podatke, ki so strogo namenski glede na vidik nesreče. Podatki in informacije ne smejo biti vzrok za vznemirjanje občanov in povzročanje panike pri prebivalstvu. Obvestila o vzrokih nesreče in povzročiteljih lahko posredujejo samo osebe s pooblastili za posredovanje obvestil, oziroma se objavljajo samo informacije o možnem sumu na vzrok nesreče. Preko informacijskega centra prebivalci pridobivajo informacije o:

- posledicah nesreče,
- vplivih izrednega dogodka na prebivalstvo in okolje,
- pomoči, ki jo lahko pričakujejo,
- ukrepih za omilitev nesreče,
- izvajanju osebne in vzajemne zaščite in
- sodelovanju pri izvajanju zaščitnih ukrepov.

Obveščanje javnosti ob nesrečah poteka v medijih, ki so po Zakonu o medijih (Uradni list RS, št. 110/06 – uradno prečiščeno besedilo, 36/08 – ZPOmK-1, 77/10 – ZSFCJA, 90/10 – odl. US, 87/11 – ZAvMS, 47/12, 47/15 – ZZSDT, 22/16, 39/16, 45/19 – odl. US, 67/19 – odl. US in 82/21) dolžni na zahtevo državnih organov, javnih podjetij in zavodov brez odlašanja brezplačno objaviti nujno sporočilo v zvezi z resno ogroženostjo življenja, zdravja ali premoženja ljudi, kulturne in naravne dediščine ter varnosti države:

- Televizija Slovenija,
- Televizija Koper,
- TV Capodistria,
- Radio Slovenija,
- Slovenska tiskovna agencija,
- Radio Capris,
- Radio Koper,
- Primorske novice,
- Spletna stran Mestne občine Koper,
- po potrebi tudi drugim medijem.

P-18	Seznam medijev, ki bodo posredovali obvestilo o izvedenem alarmiranju in napotke za izvajanje zaščitnih ukrepov
D-2	Načrt občine za zagotovitev prostorskih in drugih pogojev za delo poveljnika CZ in štaba CZ
D - 219	Kako bi ravnali v primeru jedrske nesreče – knjižica NEK za prebivalce

1.5 IZVAJANJE ZAŠČITE, REŠEVANJA IN POMOČI OB JEDRSKI NESREČI V NEK

Izvajanje ZRP po vzpostavitvi izrednega monitoringa radioaktivnosti

Ko so izvedeni vsi nujni zaščitni ukrepi (zaužitje tablet KI in uporaba osebnih zaščitnih sredstev), ki temeljijo na razglasitvi splošne nevarnosti, se zaščitni ukrepi odredijo in **izvajajo na podlagi meritev radioaktivnosti in strokovnih ocen** pristojnih organov ter služb. Rezultati meritev izrednega monitoringa se stekajo v URSJV, ki vodi njegovo izvajanje.

Zaščitni ukrepi so ukrepi preprečevanja ali zmanjšanja izpostavljenosti posameznikov virom sevanja. Osnova za določitev zaščitnih ukrepov ob jedrski nesreči NEK, so intervencijski nivoji. Posamezne zaščitne ukrepe na regijski ravni predlaga skupina URSJV, odredi pa jih poveljnik CZ RS. Izvajajo jih regijske sile in občinske sile ZRP na prizadetih območjih.

Po odredbi poveljnika CZ RS in **na podlagi meritev radioaktivnosti**, se izvajajo naslednji **zaščitni ukrepi**:

1. radiološka zaščita:

- a) prenehanje uporabe kontaminiranih oziroma lokalno pridelanih živil, vode in krmil ter predmetov,
- b) zaužitje tablet KI,
- c) uporaba osebnih zaščitnih sredstev,
- d) dekontaminacija (gasilcev) pri izvajanju ZIR - pomoč na kontaminiranem območju,
- e) zaščita živali

1/a) Prenehanje uporabe kontaminiranih oziroma lokalno pridelanih živil, vode in krmil ter predmetov

S prehrabnimi zaščitnimi ukrepi se zmanjša tveganje za stohastične učinke sevanja zaradi vnosa kontaminiranih živil in pitne vode v telo.

Prehrabni intervencijski ukrepi trajajo od nekaj dni do nekaj tednov za kratkožive izotope, za dolgožive izotope pa tudi več desetletij.

Prehrabni zaščitni ukrepi so:

- prepoved uporabe kontaminirane hrane in krme,
- prepoved uporabe (pitne) vode in prepoved ali omejitev uživanja določenih živil, predvsem poljščin, sadja in zelenjave ter mleka in mlečnih izdelkov,
- zaščita živali in krme (zadrževanje živali v hlevih, prepoved paše in krmljenja živali s svežo krmo),
- omejitev nabiranja in uporabe poljskih pridelkov in gozdnih sadežev,
- omejitev paše,
- omejitev oziroma prepoved uporabe mesa uplenjene divjadi,
- zaščita virov pitne vode in

- zagotavljanje nadomestne neoporečne hrane, vode in krme.

Prehrambne zaščitne ukrepe izvajajo prebivalci (tudi kot imetniki živali) v okviru osebne in vzajemne zaščite, pristojne javne službe in ustanove s področja oskrbe z vodo, zdravstva in izobraževanja, nosilci živilskih dejavnosti ter nosilci dejavnosti poslovanja s krmo.

1/b) Zaužitje tablet kalijevega jodida

Zaužitje tablet kalijevega jodida oziroma jodna profilaksa je zaužitje stabilnega joda pred nastankom jedrske ali radiološke nesreče ali tik ob njenem nastanku z namenom zaščititi ščitnico pred obsevanjem zaradi kopičenja radioaktivnega joda.

Za primer jedrske nesreče v NEK se za vse prebivalce Mestne občine Koper tablete kalijevega jodida hranijo v Splošni bolnišnici Izola. Tudi ta ukrep bi se izvajal le v primerih, ko bi meritve v okolju pokazale, da je potrebno izvesti ukrep.

Tabela 1: Razdelilnik tablet kalijevega jodida iz državnih blagovnih rezerv: seznam bolnišnic

Naslov bolnišnice, ki bo prevzela navedeno količino pakiranj tablet KJ	Skupno št. kartonov za razdelit	Število škatlic
Splošna bolnišnica Izola, Polje 35, 6310 Izola	80	23.020

Vir: Razdelilnik tablet kalijevega jodida iz državnih blagovnih rezerv

V primeru potrebe po uporabi tablet kalijevega jodida Mestna občina Koper obvesti svoje prebivalce na krajevno običajen način (preko svoje spletne strani, razglasov na oglasih deskah in objav v medijih) o nujnosti izvajanja ukrepa in o lokacijah, kjer lahko prebivalci dobijo tablete kalijevega jodida.

Tablete kalijevega jodida občine lahko delijo na naslednje načine:

- po vzoru izvedbe volitev (uporabijo se volišča, obvestijo prebivalce, da dvignejo tablete na pristojnem volišču),
- preko PGD (občine razdelijo tablete zakonitim zastopnikom PGD, obvestijo prebivalce, da dvignejo tablete na sedežu pristojnega PGD),
- preko sedežev krajevnih skupnosti.

Razdeljevanje tablet kalijevega jodida v Mestni občini Koper se izvaja na sedežih posameznih gasilskih društev ter na sedežih krajevnih skupnosti. Način prevzema in delitve tablet kalijevega jodida je predstavljen v Občinskem načrtu prevzema in razdelitve tablet kalijevega jodida ob jedrski ali radiološki nesreči številka 843-7/2022.

1/c) Uporaba osebnih zaščitnih sredstev

Za zaščito pred vdihavanjem kontaminiranih prašnih delcev v zraku se uporablja različno respiratorno zaščito. Za zaščito pred kontaminacijo kože in oblačil uporabljamo gumijaste rokavice in ogrinjala.

1/d) Zaščita živali

Prva veterinarska pomoč ob jedrski nesreči v NEK obsega:

- izvajanje ukrepov za zaščito živali, živil živalskega izvora, krmil in napajališč pred ionizirajočim sevanjem, ki jih je priporočilo Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano (MKGP) ali Uprava Republike Slovenije za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin (UVHVVR),
- izvajanje ukrepov za zaščito živali ob nevarnosti množičnega pojava ali množičnem pojavu živalskih bolezni,
- sodelovanje pri izvajanju dekontaminacije živine in
- sodelovanje pri odstranjevanju živalskih trupel.

Ukrepi za zaščito živali lahko vsebujejo tudi preventivno evakuacijo živali, ki so posebno dragocene s stališča biološke reprodukcije.

Na podlagi 19. točke 51. člena Zakona o veterinarstvu (ZVet-1) (Uradni list RS, št. 33/01, 45/04 – ZdZPKG, 62/04 – odl. US, 93/05 – ZVMS, 90/12 – ZdZPVHVVR in 22/18) so dolžni izvajalci veterinarskih dejavnosti iz 50. člena ZVet-1 živalim nuditi nujno veterinarsko pomoč.

Naloge prve veterinarske pomoči v Mestni občini Koper izvajajo delavci UVHVVR, OU Koper, Nacionalnega veterinarskega inštituta in veterinarji oziroma veterinarske organizacije s koncesijo (Veterinarska ambulanta Koper d.o.o. ter dežurna služba: Veterinarska ambulanta Hrpelje-Kozina).

Veterinarska služba zbira podatke o poškodovanih in poginulih živalih na prizadetem območju ter nudi prvo veterinarsko pomoč poškodovanim in obolelim živalim. Odreja zasilni zakol poškodovanih živali, odstranjevanje živalskih trupel in protiepidemijske ukrepe v skladu z načrtom UVHVVR za postopanje ob naravnih in drugih nesrečah. Pomoč ji po potrebi nudijo pripadniki enot CZ občine in lastniki živali.

Za poškodovane oziroma obolele prostoživeče živali poskrbi občina tako, da se poveže s pristojno lovsko družino, ki v svojem revirju (na območju Mestne občine Koper) pregleda prostoživeče živali, ugotovi njihovo stanje, po potrebi izvede odstrel obolelih živali in izvede ukrepe za izboljšanje zdravstvenega stanja prostoživečih živali. Prvo veterinarsko pomoč nudijo veterinarske ambulante.

Zasilni zakol se izvaja na mestu samem. Pokop se bo vršil na območju vsake posamične kmetije, ki se nahaja v občini.

Na območju Mestne občine Koper se naloge prve veterinarske pomoči izvajajo po navodilih UVHVVR, OU Koper.

Ob jedrski nesreči v Mestni občini Koper ni pričakovati večjega števila poškodovanih in poginulih živali.

P – 29	Pregled veterinarskih organizacij
--------	-----------------------------------

2. Zaklanjanje

Zaklanjanje je zadrževanje ljudi in živali v zaprtih prostorih ob izrednem dogodku, da se izognejo dozam zaradi zunanje obsevanosti in vnosa. Zaprti prostor je lahko zaklonišče in tudi običajna zgradba z zaprtimi okni in izklopljeno ventilacijo.

Zaklanjanje traja do 24 ur. Prebivalci se zaklonijo v notranje prostore stavb, zaklonišč ali zaklonilnike, pri čemer je potrebno upoštevati, da določena vrsta zaklanjanja omogoča različno raven zaščite pred vplivi ionizirajočega sevanja.

Na območju Mestne občine Koper bi se ta ukrep izvajal le v skrajnih primerih, ko bi meritve hitrosti doz v okolju pokazale, da je potrebno izvesti ukrep.

Prebivalci lahko za zaklanjanje uporabijo notranje prostore stavb (npr. kleti).

Ukrep se lahko razglasi preko sredstev javnega obveščanja, lahko ga izvajajo gasilci z gasilskimi vozili z obveščanjem preko zvočnikov in megafonov ali z obveščanjem od vrat do vrat.

Na območju Mestne občine Koper je 46 zaklonišč, in sicer osnovne in dopolnile zaščite ter zaklonilniki. Od tega je eno javno, 39 je hišnih, 5 je v organizacijah in eno je naravni zaklonilnik.

Varstvo izvajalcev ZRP

Pri izvajanju ZRP se zagotavlja varstvo pred sevanji, tako da niso presežene dozne omejitve za izvajalce zaščitnih ukrepov (policija, gasilci, ekipe NMP...), ki niso poklicni delavci, z viri ionizirajočega sevanja, in sicer:

- s seznanjanjem z ukrepi za varstvo pred sevanji in tveganjem, ki ga prinaša (tudi s seznanitvijo na kraju samem),
- z uporabo ustreznih zaščitnih sredstev,
- z izvedbo osebne dekontaminacije in dekontaminacije opreme,
- z izpolnjevanjem zdravstvenih zahtev,
- z izvajanjem radiološkega nadzora,
- z ukrepanjem ob prejemu doze, ki je višja od 20 mSv (efektivna doza) – pregled pri zdravniku medicine dela.

Dozne obremenitve pri vključenih v ZRP (reševalci, drugo osebje) ne smejo preseči doznih omejitev za profesionalne delavce z viri ionizirajočega sevanja (izpostavljene delavce), razen v naslednjih primerih:

Tabela 2: Preseganje doznih omejitev

Vrsta ukrepa	Referenčne ravni [mSv]
– reševanje življenj, – preprečevanje taljenja reaktorske sredice, – preprečevanje velikega izpusta radioaktivnih snovi	500
– preprečevanje resnih zdravstvenih poškodb, – preprečevanje velike škode, – popravilo varnostnih sistemov jedrskega reaktorja	100
– krajša opravila, povezana z vzpostavitvijo prvotnega stanja, – izvajanje takojšnjih zaščitnih in drugih ukrepov, – vzorčevanje v okolju	50
– daljša opravila, povezana z vzpostavitvijo prvotnega stanja, – rutinsko delo ob intervencijah, – dela, ki niso neposredno povezana z izrednim dogodkom	20

Preseganje doznih omejitev se lahko v zgornjih primerih odobri le izjemoma in s soglasjem specialista medicine dela, če:

- je oseba zdrava,
- se prostovoljno odloči za izvedbo naloge,
- je izurjena za izvedbo naloge,
- je seznanjena s tveganjem.

Ne glede na zgornje pa ženske v rodni dobi ne smejo sodelovati pri ZRP, pri čemer bi bile lahko izpostavljene sevanju, ki povzroči dozo višjo od 20mSv, noseče ali doječe ženske pa ne smejo sodelovati pri zaščiti in reševanju na kontaminiranem območju.

Za zagotavljanje varstva pred sevanji reševalcev so odgovorni pristojni za organiziranje enot oziroma ustanovitelji (Mestna občina Koper) in pristojni poveljniki enot in služb CZ.

Preseganje doznih omejitev odobri poveljnik CZ RS.

P - 254	Obrazec o soglasju in seznanitvi s tveganjem pri preseganju doznih omejitev
---------	---

2 JEDRSKA NESREČA V TUJINI

2.1 JEDRSKA NESREČA V TUJINI

Občinski delni načrt je izdelan za:

- **jedrsko nesrečo v tujini** s precejšnjimi izpusti radioaktivnih snovi, ki bi lahko ob neugodnih vremenskih razmerah prizadele Mestno občino Koper.

Značilnosti jedrske nesreče v tujini

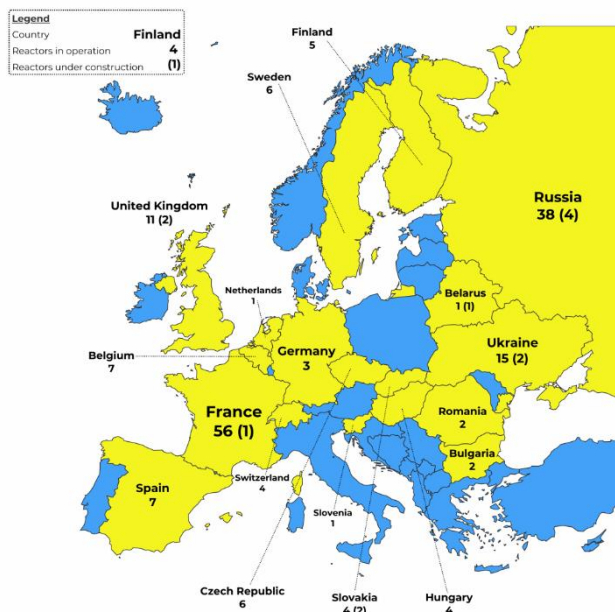
Ob jedrski nesreči v tujini bi se sprostile radioaktivne snovi v plinskem stanju in mikronski delci v trdem stanju, ki bi se usedali kot depozit. Plini bi se pomešali v atmosfero do razpada v neradioaktivne snovi.

Slovenijo in s tem tudi Mestno občino Koper bi lahko prizadele nesreče v jedrskih elektrarnah v oddaljenosti vse do 1000 kilometrov in tudi na večji oddaljenosti (npr. Ukrajina). Sloveniji najbližje so elektrarne na Madžarskem, Slovaškem, Češkem in v Nemčiji.

Ob jedrskih nesrečah v oddaljenih jedrskih objektih lahko ob neugodnih vremenskih razmerah pričakujemo onesnaženje na vsem ozemlju Mestne občine Koper. Do izrazitejšega onesnaženja lahko pride le v krajih, kjer bi med prehodom radioaktivnega oblaka čez naše ozemlje deževalo. Lahko bi prišlo do preseganja dozne omejitve za prebivalce v prvih mesecih po nesreči.

Ob jedrski nesreči v tujini ni pričakovati nastanka verižne nesreče.

Slika 1: Jedrske elektrarne v Evropi marca 2022 (vir: euronuclear.org).

2.2 OBSEG NAČRTOVANJA OB JEDRSKI NESREČI V TUJINI

Temeljni načrt je državni načrt, ki določa koncept odziva na vseh ravneh načrtovanja in podrobno ureja opravljanje nalog na državni ravni.

Mestna občina Koper izdela delni načrt zaščite in reševanja ob jedrski nesreči v tujini (obveščanje in opazovanje, izvajanje zaščitnih ukrepov ob jedrski nesreči v tujini).

Občinski delni načrt je usklajen z Načrtom zaščite in reševanja ob jedrski in radiološki nesreči za obalno regijo, Verzija 3.0, številka 8421-26/2022-6-DGZR z dne 6. 2. 2024, predvidene naloge in ukrepi pa podrobneje razdelani.

2.3 ZAMISEL IZVAJANJA ZAŠČITE, REŠEVANJA IN POMOČI OB JEDRSKI NESREČI V TUJINI

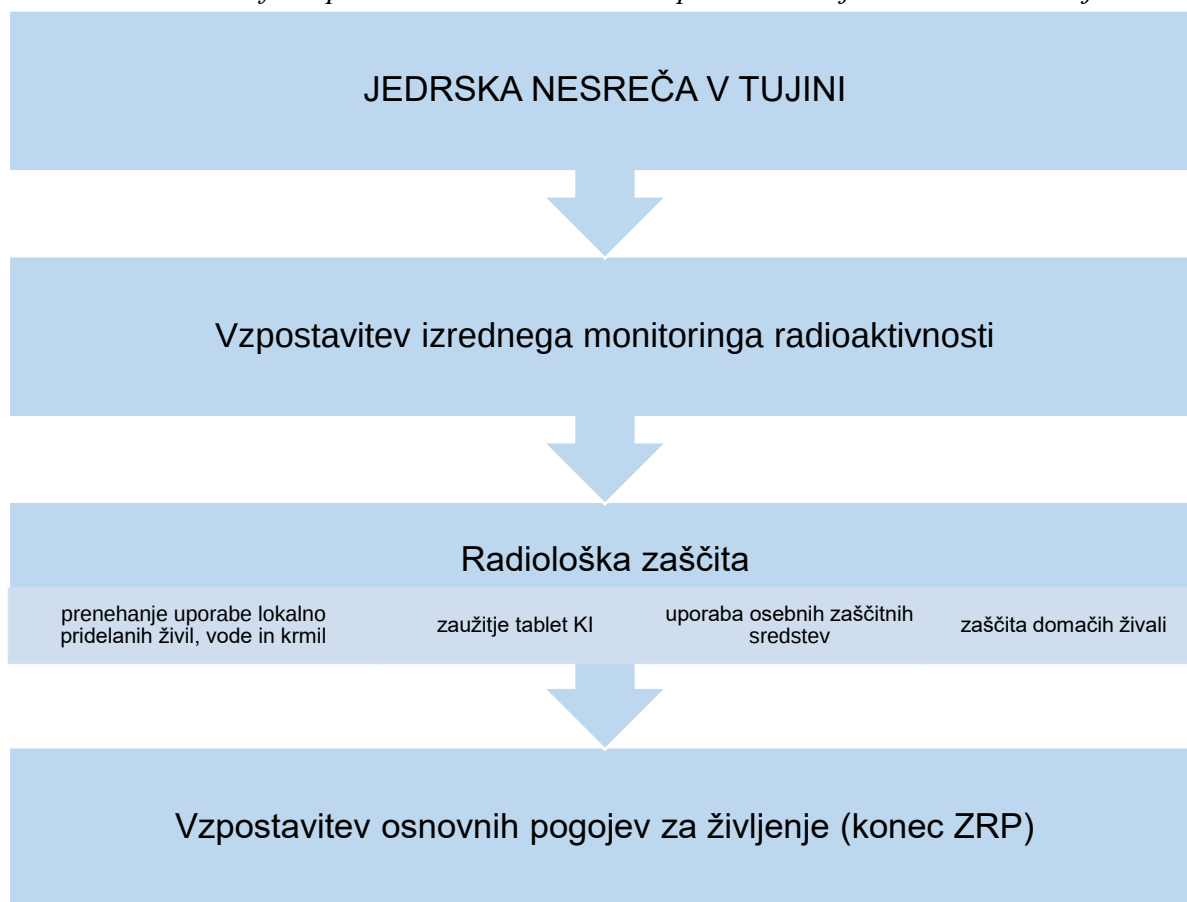
Obseg dejavnosti ZRP je odvisen od:

- oddaljenosti kraja nesreče,
- resnosti nesreče oziroma količine izpustov,
- vremenskih razmer in napovedi širjenja radioaktivnega oblaka,
- rezultatov izrednega monitoringa radioaktivnosti.

Po prejemu **preverjene informacije** o jedrski nesreči v tujini se po ugotovitvi, da ima nesreča lahko vpliv oziroma posledice za Mestno občino Koper (širjenje radioaktivnega oblaka), vzpostavi **izredni monitoring radioaktivnosti** (URSJV, ELME) ter po odredbi poveljnika CZ Mestne občine Koper se začne uporabljati ta načrt.

Na podlagi modelov širjenja oblaka in v poznejši fazi rezultatov meritev radioaktivnosti (monitoringa) potekajo **zaščitni ukrepi** za preprečitev in zmanjšanje posledic nesreče. Načrt se preneha izvajati, ko se ne pričakujejo več izpusti in je stopnja radioaktivnosti pod referenčnimi vrednostmi.

Shema 3: Grafični prikaz zamisli ZRP – koncept odziva ob jedrski nesreči v tujini

Uporaba načrta

Občinski delni načrt se uporablja ob razglašeni splošni nevarnosti v Mestni občini Koper, do izpolnitve meril za končanje dejavnosti ZRP, ko so zagotovljeni osnovni pogoji za življenje.

Odločitev o aktiviranju občinskega delnega načrta zaščite in reševanja ob jedrski nesreči v tujini sprejme poveljnik CZ Mestne občine Koper oziroma njegov namestnik ali župan s sklepom.

D - 19	Vzorec sklepa o aktiviranju načrta ZiR ob nesreči
--------	---

2.4 OPAZOVANJE, OBVEŠČANJE IN ALARMIRANJE OB JEDRSKI NESREČI V TUJINI

Opazovanje

Opazovanje ob jedrski nesreči v tujini obsega:

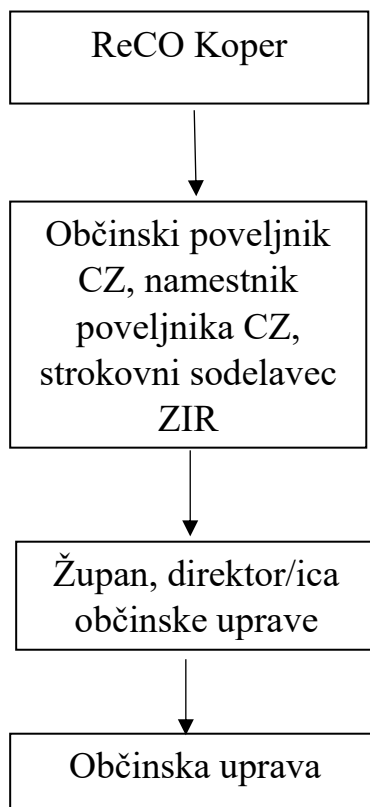
- redni in izredni monitoring radioaktivnosti.

Obveščanje pristojnih organov in drugih izvajalcev načrta o jedrski nesreči v tujini

ReCO Koper po prejemu obvestila od URSJV in CORS o jedrski nesreči v tujini obvesti poveljnika CZ Mestne občine Koper oziroma namestnika poveljnika CZ ali strokovnega sodelavca ZIR. Poveljnik CZ Mestne občine Koper obvešča župana in direktorja/ico občinske uprave. Praviloma se obveščanje konča, ko operativec obvesti prvega po seznamu, nato se izvede medsebojno obveščanje vseh odgovornih v Mestni občini Koper. Obvestilo se posreduje po razpoložljivih sredstvih zvez (GSM, radijska zveza, telefon).

Po nalogu župana direktor/ica občinske uprave obvesti ostale odgovorne delavce v občinski upravi, ki so odgovorni za delo posameznih služb. Poveljnik oziroma občinski štab CZ občine zbira podatke o izvajanju ukrepov, razmerah in posledicah v občini tudi prek gasilcev in drugih virov ter jih posreduje ReCO (poveljnik oziroma njegov namestnik odgovoren za komuniciranje).

Shema 4: Shema obveščanja v Mestni občini Koper

Obveščanje poteka po razpoložljivih sredstvih zvez (GSM, radijska zveza, pozivniki, telefon).

Aktiviranje sil in sredstev za ZRP se izvede na podlagi odločitve vodje intervencije, poveljnika CZ Mestne občine Koper ali njegovega namestnika.

P-1	Podatki o poveljniku, namestniku poveljnika in članih štaba civilne zaščite
P – 15	Podatki o odgovornih osebah, ki se jih obvešča o nesreči

Obveščanje splošne javnosti o nesreči

Javnost se obvešča o jedrski nesreči v tujini, ki bi lahko imela vpliv na območje Mestne občine Koper.

Javnost mora biti o jedrski nesreči v tujini obveščena pravočasno in objektivno.

Obveščanje javnosti o izvajanju nalog ZRP izvaja Mestna občina Koper. Naloge na področju obveščanje javnosti organizira in usklajuje poveljnik CZ Mestne občine Koper s Kabinetom župana oziroma svetovalcem župana za stike z javnostjo.

Mestna občina Koper lahko za dodatne informacije občanov po potrebi objavi posebno telefonsko številko.

Obvestila za javnost morajo vsebovati podatke, ki so strogo namenski glede na vidik nesreče. Podatki in informacije ne smejo biti vzrok za vznemirjanje občanov in povzročanje panike pri prebivalstvu. Obvestila o vzrokih nesreče in povzročiteljih lahko posredujejo samo osebe s pooblastili za posredovanje obvestil, oziroma se objavljajo samo informacije o možnem sumu na vzrok nesreče.

Obveščanje javnosti ob nesrečah poteka v medijih, ki so po Zakonu o medijih (Uradni list RS, št. 110/06 – uradno prečiščeno besedilo, 36/08 – ZPOmK-1, 77/10 – ZSFCJA, 90/10 – odl. US, 87/11 – ZAvMS, 47/12, 47/15 – ZZSDT, 22/16, 39/16, 45/19 – odl. US, 67/19 – odl. US in 82/21) dolžni na zahtevo državnih organov, javnih podjetij in zavodov brez odlašanja brezplačno objaviti nujno sporočilo v zvezi z resno ogroženostjo življenja, zdravja ali premoženja ljudi, kulturne in naravne dediščine ter varnosti države:

- Televizija Slovenija,
- Televizija Koper,
- TV Capodistria,
- Radio Slovenija,
- Slovenska tiskovna agencija,
- Radio Capris,
- Radio Koper,
- Primorske novice,
- Spletna stran Mestne občine Koper,
- po potrebi tudi drugim medijem.

Obveščanje prizadetih prebivalcev ob jedrski nesreči v tujini

Ob jedrski nesreči v sosednji ali bližnji državi bi bili zaščitni ukrepi odvisni od meritev izrednega monitoringa. O izvajanju konkretnih zaščitnih ukrepov bi se obveščalo prebivalstvo.

Obveščanje prebivalcev na ogroženem območju mora biti usklajeno z obveščanjem splošne javnosti. Informacije ob jedrski nesreči bodo občanom posredovane preko osrednjih in lokalnih medijev in na druge krajevno običajne načine.

Za obveščanje prebivalcev na prizadetem območju skrbi Mestna občina Koper na podlagi obvestil štaba CZ za Obalno regijo in štaba CZ Mestne občine Koper. Občinski organi in službe, ki vodijo in izvajajo ZRP (župan in poveljnik CZ Mestne občine Koper) vzpostavijo čim bolj neposreden stik in redno komuniciranje s prebivalci, da bi dosegli ustrezno zaupanje in odzivanje na njihove odločitve.

Sporočila za javnost si sledijo na vsake tri ure oziroma na vsakih 30 minut po večji spremembi. Pripravo obvestil iz občinske pristojnosti organizira in usklajuje Mestna občina Koper in član štaba CZ za stike z javnostmi, skupaj s poveljnikom CZ Mestne občine Koper.

Informacije za prebivalstvo morajo vsebovati predvsem naslednje podatke:

- o kraju nesreče,
- o trenutnem stanju na ogroženem območju in prizadetem območju (značilnostih nesreče),
- o možnih vplivih na prebivalstvo in okolje občine,
- o smeri gibanja radioaktivnega oblaka,
- kako naj izvajajo osebno in vzajemno zaščito,
- kako naj sodelujejo pri izvajanju zaščitnih ukrepov, za omilitev nesreče,
- o omejitvah (prehrana- zelenjava na prostem, voda, potovanja itn.),
- kje lahko dobijo dodatne informacije in
- kakšno pomoč lahko pričakujejo.

P-18	Seznam medijev, ki bodo posredovali obvestilo o izvedenem alarmiranju in napotke za izvajanje zaščitnih ukrepov
------	---

2.5 IZVAJANJE ZAŠČITE, REŠEVANJA IN POMOČI OB JEDRSKI NESREČI V TUJINI

Izvajanje ZRP ob prehodu radioaktivnega oblaka

Ob prehodu radioaktivnega oblaka se na podlagi rezultatov izrednega monitoringa in predlogov strokovnih organov izvajajo enaki zaščitni ukrepi, kot v primeru jedrske nesreče v NEK – 1. poglavje in sicer:

- radiološka zaščita:
 - prenehanje uporabe kontaminiranih oziroma lokalno pridelanih živil, vode in krmil ter predmetov,
 - zaužitje tablet KI,
 - uporaba osebnih zaščitnih sredstev,
 - dekontaminacija,
 - zaščita živali;
- zaklanjanje - ob neugodnih vremenskih prilikah (ob prehodu radioaktivnega oblaka in v primeru da bo deževalo).

Predloge da URSJV, zaščitne ukrepe odreja poveljnik CZ RS, izvajajo pa regijske in občinske sile za ZRP na območju prehoda radioaktivnega oblaka.

Ob jedrski nesreči v tujini se na državni meji oziroma zunanji meji EU ob povečanem nadzoru radioaktivnosti živil in predmetov za splošno rabo izvaja dekontaminacija ljudi in vozil, ki prihajajo s prizadetega območja. Izvajajo jo enote CZ za RKB (oddelek za RKB (radiološko, kemično in biološko) izvidovanje), zmogljivosti ELME, ZVD in bataljon JRKBO (Enote jedrske, radiološke, kemične in biološke obrambe) SV.

Varstvo izvajalcev ZRP

Pri izvajanju ZRP se zagotavlja varstvo pred sevanji, tako da niso presežene dozne omejitve za izvajalce zaščitnih ukrepov, ki niso poklicni delavci z viri ionizirajočega sevanja, in sicer:

- s seznanjanjem z ukrepi za varstvo pred sevanji in tveganjem, ki ga prinaša (tudi s seznanitvijo na kraju samem),
- z uporabo ustreznih zaščitnih sredstev,
- z izvedbo osebne dekontaminacije in dekontaminacije opreme,
- z izpolnjevanjem zdravstvenih zahtev,
- z izvajanjem radiološkega nadzora,
- z ukrepanjem ob prejemu doze, ki je višja od 20mSv (efektivna doza) – pregled pri zdravniku medicine dela.

Dozne obremenitve reševalcev ne smejo preseči doznih omejitev za **profesionalne delavce z viri ionizirajočega sevanja** (izpostavljene delavce), razen v naslednji primerih:

Tabela 3: Preseganje doznih omejitev

Vrsta ukrepa	Referenčne ravni [mSv]
– reševanje življenj, – preprečevanje taljenja reaktorske sredice, – preprečevanje velikega izpusta radioaktivnih snovi	500
– preprečevanje resnih zdravstvenih poškodb, – preprečevanje velike škode, – popravilo varnostnih sistemov jedrskega reaktorja	100
– krajša opravila, povezana z vzpostavitvijo prvotnega stanja, – izvajanje takojšnjih zaščitnih in drugih ukrepov, – vzorčevanje v okolju	50
– daljša opravila, povezana z vzpostavitvijo prvotnega stanja, – rutinsko delo ob intervencijah, – dela, ki niso neposredno povezana z izrednim dogodkom	20

Preseganje doznih omejitev se lahko v zgornjih primerih odobri le izjemoma in s soglasjem specialista medicine dela, če:

- je oseba zdrava,
- se prostovoljno odloči za izvedbo naloge,
- je izurjena za izvedbo naloge,
- je seznanjena s tveganjem.

Ne glede na zgornje pa ženske v rodni dobi ne smejo sodelovati pri ZRP, pri čemer bile lahko izpostavljene sevanju, ki povzroči dozo višjo od 20mSv, noseče ali doječe ženske pa ne smejo sodelovati pri zaščiti in reševanju na kontaminiranem območju.

Za zagotavljanje varstva pred sevanji reševalcev so odgovorni pristojni za organiziranje enot oziroma ustanovitelji in pristojni poveljniki enot in služb CZ.

Preseganje doznih omejitev odobri poveljnik CZ RS.

P - 254 Obrazec o soglasju in seznanitvi s tveganjem pri preseganju doznih omejitev

3 RADIOLOŠKA NESREČA

3.1 RADIOLOŠKA NESREČA

Občinski delni načrt je pripravljen za:

- radiološko nesrečo **ob nekontrolirani vrnitvi satelita** z radioaktivnimi snovmi.

Značilnosti nesreče

Na satelitu je lahko:

- vir visoke alfa aktivnosti (izotopi plutonija) ali
- reaktorski vir.

V prvem primeru gre za možno kontaminacijo z zelo toksičnim sevalcem alfa.

V drugem primeru pomeni padec satelita kontaminacijo s fisijskimi produkti, vendar se ta kontaminacija razlikuje od tiste, ki je posledica jedrske eksplozije. Radioaktivnost je vezana predvsem na delce z visokimi specifičnimi aktivnostmi in ne vsebuje jodovih in cezijevih izotopov. Ljudi ogroža predvsem inhalacija radioaktivnih delcev, ki v posamezniku lahko povzročijo visoke doze in ne zunanje sevanje. Območja kontaminacije so trakaste oblike, široka nekaj 10 kilometrov in dolga nekaj 100 kilometrov (npr. padec sovjetskega satelita Kosmos na kanadsko ozemlje). Zaradi neposredne kontaminacije z radioaktivnimi delci so ogroženi nekateri prehrabni pridelki (sveža zelenjava, sadje), mleko, meso in gomoljasti plodovi pa niso kontaminirani. Ocenjene doze zaradi sevanja gama s tal so znotraj mejnih vrednosti za prebivalstvo. Sateliti lahko nosijo na krovu tudi manjše količine radioaktivnih snovi v instrumentih in napravah (npr. ^{63}Ni , ^{137}Cs , ^3H , ^{85}Kr), ki bi ob nesreči povzročili le neznatno (dodatno) kontaminacijo oziroma obsevanje.

Ob radiološki nesreči ni pričakovati nastanka verižne nesreče.

3.2 OBSEG NAČRTOVANJA OB RADIOLOŠKI NESREČI

Temeljni načrt je državni načrt, ki določa koncept oziroma zamisel odziva na vseh ravneh načrtovanja in podrobno ureja opravljanje nalog na državni ravni.

Mestna občina Koper izdela delni načrt zaščite in reševanja ob radiološki nesreči, kjer se predvidene naloge in postopki podrobno razdelajo.

Občinski delni načrt je usklajen z Načrtom zaščite in reševanja ob jedrski in radiološki nesreči za Obalno regijo, Verzija 3.0, številka 8421-26/2022-6-DGZR z dne 6. 2. 2024.

3.3 ZAMISEL IZVAJANJA ZAŠČITE, REŠEVANJA IN POMOČI OB RADIOLOŠKI NESREČI

Obseg dejavnosti ZRP je odvisen od:

- velikosti naselja (v kolikor satelit pade na naselje) in naseljenosti prizadetega območja (v kolikor satelit pade na območje, ki je gosteje poseljeno).

Po prejemu informacije o vrnitvi oziroma padcu satelita (tudi) na območje Mestne občine Koper, se vzpostavi izredni monitoring radioaktivnosti.

Preventivno se **zaščitni ukrepi (zaklanjanje, radiološka zaščita)** izvajajo na vseh območjih, kjer je verjetno, da so deli satelita. Po vzpostavitvi **izrednega monitoringa radioaktivnosti** se zaščitni ukrepi odredijo na podlagi meritev in priporočil strokovnih služb. Na nekaterih območjih bi bila lahko nujna tudi evakuacija, vendar ne bi bila obsežna.

Shema 5: Grafični prikaz zamisli izvedbe ZRP – koncept odziva ob radiološki nesreči

Uporaba načrta

Občinski delni načrt zaščite in reševanja ob radiološki nesreči se uporablja ob padcu satelita z radioaktivnimi snovmi v Mestni občini Koper do izpolnitve meril za končanje dejavnosti ZRP, ko so zagotovljeni osnovni pogoji za življenje.

Odločitev o aktiviranju občinskega delnega načrta zaščite in reševanja ob radiološki nesreči sprejme poveljnik CZ Mestne občine Koper oziroma njegov namestnik ali župan s sklepom.

D - 19	Vzorec sklepa o aktiviranju načrta ZiR ob nesreči
--------	---

3.4 OPAZOVANJE, OBVEŠČANJE IN ALARMIRANJE OB RADIOLOŠKI NESREČI

Opazovanje ob radiološki nesreči obsega:

- Opazovanje - redni in izredni monitoring radioaktivnosti.

Obveščanje pristojnih organov in drugih izvajalcev načrta o padcu satelita

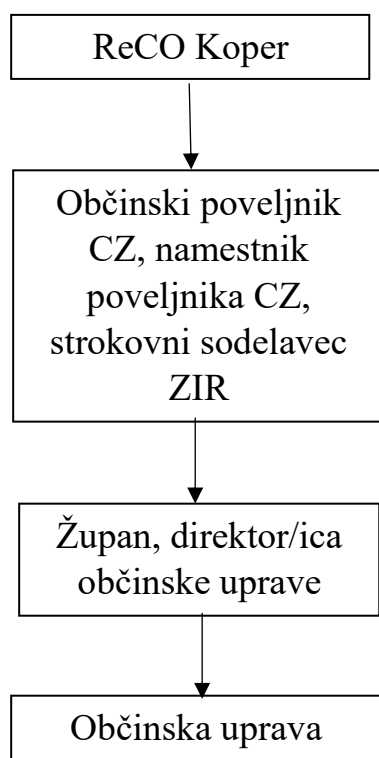
Obvestilo o padcu satelita oziroma možnosti padca satelita lahko posreduje lastnik ali država, ki ima možnost spremljanja satelitov.

ReCO Koper o padcu satelita oziroma možnosti padca satelita obvesti poveljnika CZ Mestne občine Koper oziroma namestnika poveljnika CZ Mestne občine Koper ali strokovnega sodelavca ZiR. Poveljnik CZ Mestne občine Koper obvešča župana in direktorja/ico občinske uprave. Praviloma se obveščanje konča, ko operativec obvesti prvega po spisku, nato se izvede medsebojno obveščanje vseh odgovornih v Mestni občini Koper. Obvestilo se posreduje po razpoložljivih sredstvih zvez (GSM, radijska zveza, telefon).

Po nalogu župana, direktorica občinske uprave obvesti ostale odgovorne delavce v občinski upravi, ki so odgovorni za delo posameznih služb. Poveljnik oziroma občinski štab CZ zbira podatke o izvajanju ukrepov, razmerah in posledicah v občini tudi prek gasilcev in drugih virov ter jih posreduje ReCO (poveljnik oziroma njegov namestnik odgovoren za komuniciranje).

Za komuniciranje z ReCO je odgovoren-poveljnik CZ Mestne občine Koper oziroma njegov namestnik.

Shema 6: Shema obveščanja v Mestni občini Koper

Aktiviranje sil za ZRP se izvaja na podlagi odločitve vodje intervencije, poveljnika CZ Mestne občine Koper ali njegovega namestnika.

P-1	Podatki o poveljniku, namestniku poveljnika in članih štaba civilne zaščite
P – 15	Podatki o odgovornih osebah, ki se jih obvešča o nesreči

Obveščanje splošne javnosti o nesreči

Javnost mora biti o radiološki nesreči obveščena pravočasno in objektivno.

Po aktiviranju štaba CZ Mestne občine Koper sporočila za javnost pripravlja župan Mestne občine Koper oziroma poveljnik CZ Mestne občine Koper ali kabinet župana Mestne občine Koper. Obveščanje prebivalstva o izvajanju ZRP izvaja Mestna občina Koper. Naloge na področju obveščanje javnosti organizira in usklajuje poveljnik CZ Mestne občine Koper s Kabinetom župana oziroma svetovalcem župana za stike z javnostjo.

Mestna občina Koper lahko za dodatne informacije občanov po potrebi objavi posebno telefonsko številko.

Obvestila za javnost morajo vsebovati podatke, ki so strogo namenski glede na vidik nesreče. Podatki in informacije ne smejo biti vzrok za vznemirjanje občanov in povzročanje panike pri prebivalstvu. Obvestila o vzrokih nesreče in povzročiteljih lahko posredujejo samo osebe s pooblastili za posredovanje obvestil, oziroma se objavljajo samo informacije o možnem sumu na vzrok nesreče.

Obveščanje javnosti ob nesrečah poteka v medijih, ki so po Zakonu o medijih (Uradni list RS, št. 110/06 – uradno prečiščeno besedilo, 36/08 – ZPOmK-1, 77/10 – ZSFCJA, 90/10 – odl. US, 87/11 – ZAvMS, 47/12, 47/15 – ZZSDT, 22/16, 39/16, 45/19 – odl. US, 67/19 – odl. US in 82/21) dolžni na zahtevo državnih organov, javnih podjetij in zavodov brez odlašanja brezplačno objaviti nujno sporočilo v zvezi z resno ogroženostjo življenja, zdravja ali premoženja ljudi, kulturne in naravne dediščine ter varnosti države:

- Televizija Slovenija,
- Televizija Koper,
- TV Capodistria,
- Radio Slovenija,
- Slovenska tiskovna agencija,
- Radio Capris,
- Radio Koper,
- Primorske novice,
- Spletna stran Mestne občine Koper,
- po potrebi tudi drugim medijem.

P-18	Seznam medijev, ki bodo posredovali obvestilo o izvedenem alarmiranju in napotke za izvajanje zaščitnih ukrepov
------	---

Obveščanje prizadetih prebivalcev

Ob radiološki nesreči bi se izvajali tudi nekateri zaščitni ukrepi, o katerih bi se obveščalo prebivalstvo.

Obveščanje prebivalcev na ogroženem območju mora biti usklajeno z obveščanjem splošne javnosti. Informacije ob radiološki nesreči bodo občanom posredovane preko osrednjih in lokalnih medijev in na druge krajevno običajne načine.

Za obveščanje prebivalcev na prizadetem območju skrbi Mestna občina Koper na podlagi obvestil štaba CZ za Obalno regijo. Občinski organi in službe, ki vodijo in izvajajo ZRP (župan in poveljnik CZ Mestne občine Koper) vzpostavijo čim bolj neposreden stik in redno komuniciranje s prebivalci, da bi dosegli ustrezno zaupanje in odzivanje na njihove odločitve.

Pripravo obvestil iz občinske pristojnosti organizira in usklajuje Mestna občina Koper in član štaba CZ za stike z javnostmi, skupaj s poveljnikom CZ Mestne občine Koper.

Sporočila za javnost si sledijo na vsake tri ure oziroma na vsakih 30 minut po večji spremembi.

Informacije za prebivalstvo vsebujejo predvsem naslednje podatke o:

- o kraju nesreče
- o trenutnem stanju na ogroženem in prizadetem območju (razvoj dogodkov),
- vplivih nesreče na prebivalstvo in okolje,
- kakšno pomoč lahko pričakujejo,
- ukrepov za omilitev nesreče,

- kako naj izvajajo osebno in vzajemno zaščito,
- kako naj sodelujejo pri izvajanju zaščitnih ukrepov,
- kje lahko dobijo dodatne informacije.

P-18	Seznam medijev, ki bodo posredovali obvestilo o izvedenem alarmiranju in napotke za izvajanje zaščitnih ukrepov
------	---

Obveščanje in alarmiranje ogroženih prebivalcev ob radioloških nesrečah

Navodila ogroženim prebivalcem glede zaščitnih ukrepov so odvisna od nevarnosti. Predlog zaščitnih ukrepov pripravi URSJV, odredi pa poveljnik CZ RS.

Ob preteči nevarnosti izpusta radioaktivnih snovi, ki bi lahko ogrozil prebivalstvo na območju Mestne občine Koper, ReCO Koper sproži alarmni znak za neposredno nevarnost po nalogu poveljnika CZ Mestne občine Koper oziroma njegovega namestnika ali župana. Sledilo mu bo navodilo o izvajanju zaščitnih ukrepov, ki ga bodo posredovali osrednji in lokalni mediji.

3.5 IZVAJANJE ZAŠČITE, REŠEVANJA IN POMOČI OB RADIOLOŠKI NESREČI

Ob radiološki nesreči (po padcu satelita) se izvaja izredni monitoring radioaktivnosti (URSJV, ELME). Namen monitoringa je spremljanje ravni radioaktivne kontaminacije v okolju, takojšnje opozarjanje ob ugotovljenih povišanih vrednostih ter ocena doze referenčnih skupin prebivalstva.

Izvajanje ZRP po vzpostavitvi izrednega monitoringa radioaktivnosti

Po vzpostavitvi izrednega monitoringa in pridobitvi podatkov ter predlogov strokovnih organov se glede na razmere na območju **v bližini mesta padca** izvajajo naslednji **zaščitni ukrepi**:

1. radiološka zaščita:
 - prenehanje uporabe kontaminiranih oz. lokalno pridelanih živil, vode in krmil ter predmetov,
 - uporaba tablet KI (za prebivalce - v ozkem krogu radioaktivnosti)
 - uporaba osebnih zaščitnih sredstev,
 - dekontaminacija,
 - zaščita živali,
 - nadzor in zapora območja;
2. evakuacija;
3. sprejem in oskrba evakuiranih prebivalcev.

Predloge pripravi URSJV; na njihovi osnovi pa zaščitne ukrepe odredi poveljnik CZ RS; izvajajo pa regijske in občinske sile za ZRP na območju padca satelita.

1. Radiološka zaščita

S prehrabnimi zaščitnimi ukrepi se zmanjša tveganje ob radiološki nesreči zaradi vnosa kontaminiranih živil in pitne vode v telo.

Prehrabni zaščitni ukrepi so:

- prepoved uporabe kontaminirane hrane in krme,
- prepoved uporabe (pitne) vode in prepoved ali omejitev uživanja določenih živil, predvsem poljščin, sadja in zelenjave ter mleka in mlečnih izdelkov
- zaščita živali in krme (zadrževanje živali v hlevih, prepoved paše in krmljenja živali s svežo krmo),
- omejitev nabiranja in uporabe poljskih pridelkov in gozdnih sadežev,
- omejitev paše,
- omejitev oziroma prepoved uporabe mesa uplenjene divjadi,
- zaščita virov pitne vode in
- zagotavljanje nadomestne neoporečne hrane, vode in krme.

Prehrabne zaščitne ukrepe izvajajo prebivalci (tudi kot imetniki živali) v okviru osebne in vzajemne zaščite, pristojne javne službe in ustanove s področja oskrbe z vodo, zdravstva in izobraževanja, nosilci živilskih dejavnosti ter nosilci dejavnosti poslovanja s krmo.

Zaužitje tablet kalijevega jodida

Zaužitje tablet kalijevega jodida oziroma jodna profilaksa je zaužitje stabilnega joda pred radiološko nesrečo ali tik ob njenem nastanku z namenom zaščititi ščitnico pred obsevanjem zaradi kopičenja radioaktivnega joda.

Za primer radiološke nesreče se za vse prebivalce Mestne občine Koper tablete kalijevega jodida hranijo v Splošni bolnišnici Izola. Tudi ta ukrep bi se izvajal le v primerih, ko bi meritve v okolju pokazale, da je potrebno izvesti ukrep.

Tabela 4: Razdelilnik tablet kalijevega jodida iz državnih blagovnih rezerv: seznam bolnišnic

Naslov bolnišnice, ki bo prevzela navedeno količino pakiranj tablet KI	Skupno št. kartonov za razdelit	Število škatlic
Splošna bolnišnica Izola, Polje 35, 6310 Izola	25	7.194

Vir: Razdelilnik tablet kalijevega jodida iz državnih blagovnih rezerv

V primeru potrebe po uporabi tablet kalijevega jodida Mestna občina Koper obvesti svoje prebivalce na krajevno običajen način (preko svoje spletne strani, razglasov na oglasih deskah in objav v medijih) o nujnosti izvajanja ukrepa in o lokacijah, kjer lahko prebivalci dobijo tablete kalijevega jodida.

Tablete kalijevega jodida občine lahko delijo na naslednje načine:

- po vzoru izvedbe volitev (uporabijo se volišča, obvestijo prebivalce, da dvignejo tablete na pristojnem volišču),
- preko PGD (občine razdelijo tablete zakonitim zastopnikom PGD, obvestijo prebivalce, da dvignejo tablete na sedežu pristojnega PGD),
- preko sedežev krajevnih skupnosti.

Razdeljevanje tablet kalijevega jodida v Mestni občini Koper se izvaja na sedežih posameznih gasilskih društev ter na sedežih krajevnih skupnosti. Način prevzema in delitve tablet kalijevega je predstavljen v Občinskem načrtu prevzema in razdelitve tablet kalijevega jodida ob jedrski ali radiološki nesreči, št.840-5/2008 z dne 21.3.2022.

Uporaba osebnih zaščitnih sredstev

Za zaščito pred vdihavanjem kontaminiranih prasnih delcev v zraku uporabljamo različno respiratorno zaščito. Za zaščito pred kontaminacijo kože in oblačil uporabljamo gumijaste rokavice in ogrinjala.

Dekontaminacija

Dekontaminacija se izvaja pri operativnih gasilcih (Javni zavod gasilska brigada Koper ter PGDji v OGZ Koper), policiji, pripadnikih NMP in drugih, ki so prisotni na intervenciji ob radiološki nesreči.

Zaščita živali

Prva veterinarska pomoč ob radiološki nesreči obsega:

- izvajanje ukrepov za zaščito živali, živil živalskega izvora, krmil in napajališč pred ionizirajočim sevanjem, ki jih je priporočilo MKGP ali UVHVVR,
- izvajanje ukrepov za zaščito živali ob nevarnosti množičnega pojava ali množičnem pojavu živalskih bolezni,
- sodelovanje pri izvajanju dekontaminacije živine in
- sodelovanje pri odstranjevanju živalskih trupel.

Na podlagi 19. točke 51. člena Zakona o veterinarstvu (ZVet-1) (Uradni list RS, št. 33/01, 45/04 – ZdZPKG, 62/04 – odl. US, 93/05 – ZVMS, 90/12 – ZdZPVHVVR in 22/18) so dolžni izvajalci veterinarskih dejavnosti iz 50. člena ZVet-1 živalim nuditi nujno veterinarsko pomoč.

Naloge prve veterinarske pomoči v Mestni občini Koper izvajajo delavci UVHVVR, OU Koper, Nacionalnega veterinarskega inštituta in veterinarji oziroma veterinarske organizacije s koncesijo (Veterinarska ambulanta Koper d.o.o. ter dežurna služba: Veterinarska ambulanta Hrpelje-Kozina).

Veterinarska služba zbira podatke o poškodovanih in poginulih živalih na prizadetem območju ter nudi prvo veterinarsko pomoč poškodovanim in obolelim živalim. Odreja zasilni zakol poškodovanih živali, odstranjevanje živalskih trupel in protiepidemijske ukrepe v skladu z načrtom UVHVVR za postopanje ob naravnih in drugih nesrečah. Pomoč ji po potrebi nudijo pripadniki enot CZ občine in lastniki živali.

Za poškodovane oziroma obolele prostoživeče živali poskrbi občina tako, da se poveže z pristojno lovsko družino, ki v svojem revirju (na območju Mestne občine Koper) pregleda prostoživeče živali, ugotovi njihovo stanje, po potrebi izvede odstrel obolelih živali in izvede ukrepe za izboljšanje zdravstvenega stanja prostoživečih živali. Prvo veterinarsko pomoč nudijo veterinarske ambulante.

Zasilni zakol se izvaja na mestu samem. Pokop se bo vršil na območju vsake posamične kmetije, ki se nahaja v občini.

Na območju Mestne občine Koper se naloge prve veterinarske pomoči izvajajo po navodilih UVHVVR, OU Koper.

Ob radiološki nesreči v Mestni občini Koper ni pričakovati večjega števila poškodovanih in poginulih živali.

P-29	Pregled veterinarskih organizacij
------	-----------------------------------

Nadzor območja in zapora območja

Ukrep izvajamo predvsem pri radiološki nesreči, kjer se ustrezno veliko območje okrog vira sevanja fizično zavaruje. Na ta način se onemogoči dostop ljudem oziroma živalim ter tako prepreči obsevanost in širjenje morebitne kontaminacije. Ukrep izvaja policija oz. gasilci (lahko zavarujejo določeno območje, da se prepreči nepooblaščen dostop). Prvenstveno ukrep izvaja tisti, ki prispe prvi na kraj dogodka.

Območja, kjer se izvajajo zaščitni ukrepi, nadzira policija, ki kontrolira tudi dostope in izhode ljudi s teh območij na nadzornih točkah.

2. Evakuacija

Evakuacija je umik ljudi z ogroženega območja. Na območjih, kjer je evakuacija odredjena, se morajo prebivalci preseliti v določen kraj v času in na način, kot določi župan občine oz. poveljnik CZ Mestne občine Koper na predlog vodje intervencije. Evakuacijo izvajamo le v primeru radiološke nesreče, ko pride do izpusta radioaktivnih snovi v zrak oz. na podlagi meritev na terenu, če gre za kontaminacijo tal (npr. izlitje radioaktivne tekočine).

Evakuacijo lahko odredi župan Mestne občine Koper, v nujnih primerih pa tudi poveljnik CZ Mestne občine Koper. Evakuacijo in usmerjanje ogroženega prebivalstva organizira Mestna občina Koper, izvaja pa jo štab CZ Mestne občine Koper s pomočjo enot CZ (služba za podporo), PGDji iz OGZ Koper ter pripadnikov ZRP, pripadnikov Policijske postaje Koper. Policisti Policijske postaje Koper pomagajo pri izvedbi umika in sami evakuaciji ter zagotavljanju javnega reda in miru.

Obvestila o izvajanju evakuacije bodo posredovana preko sredstev javnega obveščanja, z gasilskimi vozili preko zvočnikov in megafonov ter z obveščanjem od vrat do vrat. V obvestilih

bodo navedena naselja, katerih prebivalci se bodo morali evakuirati, naštete bodo evakuacijske poti, po katerih se bo izvajala evakuacija in evakuacijska sprejemališča, kjer bo zagotovljen sprejem evakuiranih prebivalcev. Evakuacijo praviloma izvedejo evakuirani z lastnimi prevoznimi sredstvi. Po potrebi se v ta namen organizirajo vozila podjetij (avtobusni prevozi) ter gasilcev.

Za otroke, ki bodo ob razglasitvi evakuacije v šolah in vrtcih, ter za osebe, ki bodo v bolnišnicah, domovih za starejše, bodo poskrbeli zaposleni v ustanovah in jih bodo evakuirali v kraje, kamor se bodo evakuirali prebivalci iz kraja, kjer je sedež ustanove.

Zbiranje podatkov o občanih, ki so ostali brez bivališča ter urejanje sprejemanja in začasnega bivališča izvajajo občinski poveljnik CZ, štab CZ občine, gasilci (PGDji iz OGZ Koper) in pripadniki RKS OZ Koper.

Občina zagotovi na podlagi svojih načrtov zbiranje podatkov o prebivalcih, ki so ostali brez strehe, predvidena in urejena pa so tudi občinska sprejemališča za evakuirane prebivalce, ki so določena v prilogah (P20, P21).

V kolikor prebivalcev ni mogoče evakuirati oziroma nastaniti v objekte, ki so določeni z načrtom (priloge), se evakuacija izvaja na za to določeno območje (P21).

Za začasna prebivališča se lahko uporabijo tudi kontejnerji in šotori. V primeru evakuacije večjega števila oseb se za zagotovitev potrebnih kapacitet zaprosijo za pomoč sosednje občine, regija in država.

Prehrano za evakuirane prebivalce zagotavljajo ponudniki, ki so določeni v prilogah (P22).

Zdravstvena oskrba se izvaja v Zdravstvenem domu Koper in Splošni bolnišnici Izola.

Humanitarne organizacije (RKS OZ Koper, Center karitas Koper), društva ter občani v okviru sosedске pomoči zagotavljajo oskrbo z obleko in drugimi življenjskimi potrebščinami.

Začasno nastanitev odreja poveljnik CZ Mestne občine Koper. Za izvedbo poskrbi in usklajuje štab CZ občine ob pomoči enot in sil ZRP, humanitarnih organizacij in občanov v okviru sosedске pomoči. Slednji nudijo pomoč tudi pri morebitni evakuaciji živali.

Župan lahko izjemoma odredi, da morajo lastniki ali uporabniki stanovanjskih hiš začasno sprejeti v stanovanje evakuirane ter ogrožene osebe, če njihove nastanitve ni mogoče zagotoviti na drug način. Če je le mogoče, moramo urediti nastanitvene zmogljivosti za ljudi na prizadetem območju, čim bližje njihovim domovom.

V kolikor vseh ni mogoče namestiti na lokacije v Mestni občini Koper, se del prebivalcev evakuira v sosednje neprizadete občine ali regije.

Podjetja, ki skrbijo za ceste, poskrbijo za zapore državnih cest med izvajanjem evakuacije (Direkcija za ceste, DARS, CPK), medtem ko zapore občinskih cest izvede Občina.

3. Sprejem in oskrba evakuiranih prebivalcev

Nastanitev in oskrba ogroženih ter prizadetih prebivalcev se izvaja po presoji radiološke nesreče (v primerih, ko prebivalci zaradi ogroženosti življenja morajo zapustiti domove) obsega:

- urejanje začasnih prebivališč,
- nastanitev prebivalcev in
- oskrbo z najnujnejšimi življenjskimi potrebščinami.

Za nastanitev evakuiranih prebivalcev z ogroženih območij poskrbi Mestna občina Koper. Na evakuacijskih sprejemališčih evakuirani prebivalci prejmejo navodila glede začasne nastanitve in oskrbe.

Oskrba ogroženih prebivalcev na kraju nesreče se izvaja v primerih, ko prebivalci zaradi ogroženosti življenja morajo zapustiti domove. Zberejo se na predvidenih varnih mestih (sprejemališčih) v bližini stalnih bivališč.

Začasno nastanitev odreja poveljnik CZ Mestne občine Koper, za izvedbo poskrbi in usklajuje štab CZ ob pomoči PGD in humanitarnih organizacij. O poteku sprejema in oskrbe ogroženega prebivalstva poroča poveljnik CZ Mestne občine Koper, poveljniku CZ za Obalno regijo.

Sprejem in oskrbo ogroženih prebivalcev organizira občina, izvajajo pa jo občinske javne službe in organizacije za socialno varstvo, otroško varstvo, šolstvo, varstvo invalidov, zdravstveno varstvo (Zdravstveni dom Koper, Center za socialno delo Južna Primorska, enota Koper, vrtci, osnovne šole). Pri izvajanju tega ukrepa sodelujejo tudi prostovoljne (Društvo tabornikov Rod »Bela jadra« Prade, ZSKSS Steg Škofije, Klub tabornikov Kost) in humanitarne organizacije (RKS OZ Koper, Center karitas Koper).

Mestna občina Koper zagotovi zatočišče in nujno oskrbo občanom, ki so zaradi naravne ali druge nesreče ostali brez doma ter sredstev za preživljanje in ki se zaradi ogroženosti zadržujejo zunaj svojega prebivališča. Organi občinske uprave opravljajo naloge glede nastanitve in oskrbe glede na svoje delovno področje oziroma svoje pristojnosti:

- oskrbo s pitno vodo zagotavlja Rižanski vodovod Koper d.o.o. v sodelovanju z OGZ Koper,
- zdravstveno oskrbo ter nujno medicinsko pomoč Zdravstveni dom Koper, Splošna bolnišnica Izola,
- psihosocialno pomoč, oskrbo ogroženih zagotavlja Center za socialno delo Južna Primorska, enota Koper, ZD Koper,
- izobraževanje šoloobveznih otrok zagotavljajo osnovne šole,
- oskrbo s hrano pogodbeni izvajalci (Priloga 22),
- oskrba in logistika - Društvo tabornikov Rod »Bela jadra« Prade, ZSKSS Steg Škofije, Klub tabornikov Kost,
- zbiranje in razdeljevanje humanitarne pomoči (oblačila in ostala oprema) pa RKS OZ Koper, Center karitas Koper.

Sprejem in oskrba ogroženih prebivalcev se prične izvajati takoj, ko je razglašen ukrep evakuacija.

P-3	Pregled sil za zaščito, reševanje in pomoč
P-21	Pregled objektov, kjer je možna začasna nastanitev ogroženih prebivalcev in njihove zmogljivosti, ter lokacije primerne za postavitve zasilnih prebivališč
P-22	Pregled organizacij, ki zagotavljajo prehrano
P-23	Pregled lokacij načrtovanih za potrebe zaščite in reševanja v občinskih prostorskih aktih
P-27	Pregled zdravstvenih domov, zdravstvenih postaj in reševalnih postaj
P-28	Pregled splošnih in specialističnih bolnišnic
P-29	Pregled veterinarskih organizacij
D - 6	Navodilo za izvajanje psihološke pomoči
D - 7	Navodilo prebivalcem za ravnanje ob nesreči

Varstvo izvajalcev ZRP

Vsi izvajalci zaščitnih ukrepov in nalog ZRP (policija, gasilci, ekipe NMP ...) so intervencijsko osebje, ki praviloma prvo prispe na onesnaženo območje, razen v jedrskih in sevalnih objektih, kjer zaposleno osebje ukrepa najprej. Intervencijsko osebje mora biti opremljeno z ustreznimi osebnimi zaščitnimi sredstvi in sredstvi za dozimetrično kontrolo.

Za osebno zaščitno opremo osebja so odgovorni ustanovitelji.

Pri izvajanju ZRP se zagotavlja varstvo pred sevanji, tako da niso presežene dozne omejitve za izvajalce zaščitnih ukrepov, ki niso poklicni delavci z viri ionizirajočega sevanja, in sicer:

- s seznanjanjem z ukrepi za varstvo pred sevanji in tveganjem, ki ga prinaša (tudi s seznanitvijo na kraju samem),
- z uporabo ustreznih zaščitnih sredstev,
- z izvedbo osebne dekontaminacije in dekontaminacije opreme,
- z izpolnjevanjem zdravstvenih zahtev,
- z izvajanjem radiološkega nadzora,
- z ukrepanjem ob prejemu doze, ki je višja od 20mSv (efektivna doza) – pregled pri zdravniku medicine dela.

Dozne obremenitve reševalcev ne smejo preseči doznih omejitev za **profesionalne delavce z viri ionizirajočega sevanja** (izpostavljene delavce), razen v naslednji primerih:

Tabela 5: Preseganje doznih omejitev

Vrsta ukrepa	Referenčne ravni [mSv]
– reševanje življenj,	500

Vrsta ukrepa	Referenčne ravni [mSv]
– preprečevanje taljenja reaktorske sredice, – preprečevanje velikega izpusta radioaktivnih snovi	
– preprečevanje resnih zdravstvenih poškodb, – preprečevanje velike škode, – popravilo varnostnih sistemov jedrskega reaktorja	100
– krajša opravila, povezana z vzpostavitvijo prvotnega stanja, – izvajanje takojšnjih zaščitnih in drugih ukrepov, – vzorčevanje v okolju	50
– daljša opravila, povezana z vzpostavitvijo prvotnega stanja, – rutinsko delo ob intervencijah, – dela, ki niso neposredno povezana z izrednim dogodkom	20

Preseganje doznih omejitev se lahko v zgornjih primerih odobri samo izjemoma in s soglasjem specialista medicine dela, če:

- je oseba zdrava,
- se prostovoljno odloči za izvedbo naloge,
- je izurjena za izvedbo naloge,
- je seznanjena s tveganjem.

Ne glede na zgornje pa pri ZRP, kjer bi bile lahko izpostavljene sevanju, ki povzroči dozo višjo od 20 mSv, ne smejo sodelovati ženske v rodni dobi, noseče ali doječe ženske pa ne smejo sodelovati pri zaščiti in reševanju na kontaminiranem območju.

Za zagotavljanje varstva pred sevanji reševalcev so odgovorni pristojni za organiziranje enot oziroma ustanovitelji in pristojni poveljniki CZ.

Preseganje doznih omejitev odobri poveljnik CZ RS.

P – 254	Obrazec o soglasju in seznanitvi s tveganjem pri preseganju doznih omejitev
---------	---

4 POJMI IN KRATICE UPORABLJENI V NAČRTU

Pojmi

Državna raven	Raven, ki ne vključuje regijske ravni. Če je vključena tudi regijska raven, se uporablja besedna zveza raven države.
Evakuacija	Obsega priprave in organizirano preselitev prebivalcev z ogroženih na varnejša območja ter začasen umik, razpršitev in druge oblikečasne premestitve prebivalcev zaradi njihove zaščite pred nevarnostmi. Evakuacija lahko obsega tudi nujno preselitev živine in drugih domačih živali, kulturne dediščine ter dobrin, ki so nujno potrebne za življenje.
Izredni dogodek	Okoliščina ali dogodek, ki ni običajen in pri katerem se zmanjša sevalna ali jedrska varnost ali je zmanjšana raven varstva pred sevanji. Zaradi stanja, ki je posledica izrednega dogodka, je treba začeti takojšne priprave ali izvajanje ukrepov za preprečitev ali odpravo posledic za zdravje in varnost ljudi ter kakovost njihovega življenja, za preprečitev posledic na premoženje in okolje ali za odpravo tveganj, ki vodijo do takih resnih posledic. Za dogodke, ki ne dosegajo praga nesreče, izvajalec sevalne dejavnosti pripravi Navodilo za ukrepanje v primeru izrednega dogodka, ob nesrečah pa se na ustreznih ravneh načrtovanja pripravijo načrti zaščite in reševanja.
Nesreča	Dogodek ali vrsta dogodkov, povzročenih po nenadzorovanih naravnih in drugih silah, ki prizadenejo oziroma ogrozijo življenje ali zdravje ljudi, živali ter premoženje, povzročijo škodo na kulturni dediščini in okolju v takem obsegu, da je za njihov nadzor in obvladovanje potrebno uporabiti posebne ukrepe, sile in sredstva, ker ukrepi rednih dejavnosti, sile in sredstva ne zadostujejo.
Radiološka, kemijska in biološka zaščita	Obsega ukrepe ter sredstva za neposredno zaščito pred učinki jedrskega, kemičnega in biološkega orožja ter pred posledicami nesreč z nevarnimi snovmi. V tem načrtu se zaradi narave nesreče uporablja besedna zveza radiološka zaščita.
Sprejem in oskrba ogroženih prebivalcev	Obsegata njihovo nastanitev in oskrbo s pitno vodo, hrano, obleko ter drugimi življenjsko pomembnimi sredstvi, oskrbo z

Državna raven	Raven, ki ne vključuje regijske ravni. Če je vključena tudi regijska raven, se uporablja besedna zveza raven države.
	električno energijo, nujno zdravstveno oskrbo, psihološko pomoč ter obveščanje in izobraževanje šoloobveznih otrok.
Zaščitni ukrepi	- Prostorski, urbanistični, gradbeni in drugi tehnični ukrepi; - evakuacija; - sprejem in oskrba ogroženih prebivalcev; - radiološka, kemijska in biološka zaščita; - zaklanjanje; - zaščita kulturne dediščine.
Zaklanjanje	Obsega zaklanjanje ljudi v zakloniščih, zaklonilnikih in drugih objektih, ki omogočajo zaščito pred ruševinami, radiološkimi in drugimi nevarnostmi v vojni ter ob drugih nesrečah. V tem načrtu je kot zaklanjanje pojmovano zadrževanje v zaprtih prostorih običajnih zgradb z izklopljeno ventilacijo.
Zaščita kulturne dediščine	Obsega ukrepe, dejavnosti in sredstva za zaščito stavbne in druge nepremičnine kulturne dediščine ter premičnih predmetov in njihovih zbirk, ki imajo veliko kulturno vrednost pred vojnimi nevarnostmi ter naravnimi in drugimi nesrečami.

Kratice

CORS	Center za obveščanje Republike Slovenije
Cs	Cezij
CSRAO	Centralno skladišče radioaktivnih odpadkov
CZ	Civilna zaščita
D	Dodatek
EU	Evropska unija
ELME	Ekološki laboratorij z mobilno enoto
I	Jod
JRKBO	Enote jedrske, radiološke, kemične in biološke obrambe
KI	Kalijev jodid
MKGP	Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano
NEK	Nuklearna elektrarna Krško
OSP	Območje splošne pripravljenosti ob nesreči v NEK
P	Priloga
ReCO	Regijski center za obveščanje
RKB	Radiološko, kemično in biološko
RS	Republika Slovenija
Sr	Stroncij
SV	Slovenska vojska
URSJV	Uprava Republike Slovenije za jedrsko varnost
URSZR	Uprava Republike Slovenije za zaščito in reševanje
UVHVVR	Uprava Republike Slovenije za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin
UVINZR	Uredba o vsebini in izdelavi načrtov zaščite in reševanja
ZRP	Zaščita, reševanje in pomoč
ZU	Zaščitni ukrep
ZVISJV	Zakon o varstvu pred ionizirajočimi sevanji in jedrski varnosti
ZVNDN	Zakon o varstvu pred naravnimi in drugimi nesrečami

5 SEZNAM PRILOG IN DODATKOV

5.1. SKUPNE PRILOGE

P-1	Podatki o poveljniku, namestniku poveljnika in članih štaba civilne zaščite
P-2	Podatki o odgovornih osebah v občini
P-3	Pregled sil za zaščito, reševanje in pomoč
P-4	Podatki o organih, službah in enotah CZ
P-5	Seznam zbirališč sil za zaščito, reševanje in pomoč
P-7	Pregled javnih in drugih služb, ki opravljajo dejavnosti pomembne za ZiR
P-10	Pregled gradbenih organizacij
P-11	Pregled gasilskih enot s podatki o poveljnikih in namestnikih poveljnikov
P-13	Pregled avtomobilskih lestev za gašenje in reševanje iz visokih zgradb
P-14	Pregled avtomobilskih cistern za prevoz pitne vode
P-15	Podatki o odgovornih osebah, ki se jih obvešča o nesreči
P-18	Seznam medijev, ki bodo posredovali obvestilo o izvedenem alarmiranju in napotke za izvajanje zaščitnih ukrepov
P-20	Pregled sprejemališč za evakuirane prebivalce
P-21	Pregled objektov, kjer je možna začasna nastanitev ogroženih prebivalcev in njihove zmogljivosti, ter lokacije primerne za postavitev zasilnih prebivališč
P-22	Pregled organizacij, ki zagotavljajo prehrano
P-23	Pregled lokacij načrtovanih za potrebe zaščite in reševanja v občinskih prostorskih aktih
P-24	Pregled enot, služb in drugih operativnih sestavov društev in drugih nevladnih organizacij, ki sodelujejo pri reševanju
P-25	Pregled človekoljubnih organizacij
P-26	Pregled centrov za socialno delo
P-27	Pregled zdravstvenih domov, zdravstvenih postaj in reševalnih postaj
P-28	Pregled splošnih in specialističnih bolnišnic
P-29	Pregled veterinarskih organizacij

5.2 POSEBNE PRILOGE

P - 100	Evidenčni list o vzdrževanju in razdelitvi načrta zaščite in reševanja
---------	--

P-101	Ocena ogroženosti v primeru jedrske ali radiološke nesreče v Mestni občini Koper
P - 254	Obrazec o soglasju in seznanitvi s tveganjem pri preseganju doznih omejitev

5.3 SKUPNI DODATKI

D-2	Načrt občine za zagotovitev prostorskih in drugih pogojev za delo poveljnika CZ in štaba CZ
D - 5	Navodilo za organiziranje in vodenje informacijskega centra
D - 6	Navodilo za izvajanje psihološke pomoči
D - 7	Navodilo prebivalcem za ravnanje ob nesreči
D - 14	Vzorec odredbe o aktiviranju sil in sredstev za ZRP
D - 15	Vzorec delovnega naloga
D - 19	Vzorec sklepa o aktiviranju načrta ZiR ob nesreči
D - 20	Vzorec sklepa o preklicu izvajanja zaščitnih ukrepov in nalog ZRP

5.4 POSEBNI DODATKI

D - 219	Kako bi ravnali v primeru jedrske nesreče – knjižica NEK za prebivalce
---------	--